

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين اللهم صل على محمد و آل محمد

آیین نامه دوره آموزشی مدرسه دانشجویی تدبر در قرآن

دوره اوّالین

مقدمه

قرآن کلام خدای رحمان و تعلیم او به انسان، کتاب نازل شده برای حیات طیبه، عصاره وحی به همه انبیا، تبیان هر چیز، هدایت و رحمت برای متقین و محسنین، کتاب ذکر و اتصال به حق، ودیعه پیامبر خاتم ص، ثقل عترت ع، عامل بصیرت فرد و جامعه، جریان ساز، نظام ساز، تمدن ساز، محقق کننده اراده خداوند در هدایت خلق، اساسنامه بعثت پیامبر ص، مرامنامه همه اهل بیت ع، کتاب حجت و قیام و بیان روشنی برای بقیه الله ع است.

جا دارد این کتاب، در گام دوم انقلاب اسلامی که وارد دّومین مرحله‌ی خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدّن‌سازی شده، چراغ راه او باشد.

معرفی مجری طرح

مدرسه دانشجویی قرآن و عترت دانشگاه تهران که با همت دانشجویانی از دانشگاه تهران تأسیس شده از سال 77 طبق فرایندی منظم در قالب گروه‌های علمی و عملیاتی در صدد بوده تا با طرح موضوع تدبر در قرآن، این کتاب مجید را در منظر و مرآی نخبگان جامعه قرار دهد تا بتوانند از نسخه‌های بی‌بدیل آن در خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی استفاده کرده طبق قاعده «ان تنصر الله ینصرکم» جریان انقلاب اسلامی را برای ظهور بقیه الله ع و حاکمیت حکومت الله پرشتاب‌تر کنند.

در این بیش از دو دهه تلاش سعی شده با تحقیقاتی گسترده بر مبنای نظرات علمی امام خمینی ره، رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیه الله العظمی خامنه‌ای، تفسیر وزین المیزان، نظرات دیگر دانشمندان، بهره‌مندی خود را از قرآن بیشتر کرده و آن را به سفره‌ای پرطعام برای همه تبدیل کند.

نتیجه این تلاش‌ها طراحی نظامی آموزشی برای تربیت متخصصان جامعه دینی است که در صدد برطرف کردن نیازهای علمی و عملیاتی می‌باشند و هر یک در رشته‌های مختلف با ارائه خدمت‌های ارزنده خود، می‌خواهند با عنایت و توجه خاص به کلام پروردگارشان، فعالیت‌های خود را خالصانه‌تر کرده، میزان اثر و عمق آن را گسترده‌تر کنند.

این سعی و تلاش اکنون به نظامی منسجم از محتوا، نیروی با تجربه و ساختار آموزشی تبدیل شده است و می‌تواند توسعه یافته، در مسیر رشد و تعالی قرار گیرد.

تعاریف اصلی

✓ منظور از مدرسه، موقعیتی دارای نظام آموزشی مشخص با مقاصد معلوم و ورودی و خروجی دارای ضوابط و مقررات تعیین شده است.

✓ منظور از مدرسه تدبر، ساختار اصلی آموزشی مجموعه است که در آن تمام سیر و دوره‌های تدبر در قرآن به صورت اختصاصی آموزش داده می‌شود.

- ✓ منظور از مدرسه تخصصی: ساختار آموزشی منسجم مسأله‌محور یا عرصه‌محور است که به انسجام نیروهای یک عرصه یا بسیج توان‌های افراد برای پاسخگویی به یک مسأله می‌پردازد.
- ✓ اصطلاح مجمع مدارس به حیثیت مجموعه‌ای مدرسه گفته می‌شود که دارای مدرسه تدبر و سایر مدرسه‌های تخصصی است.
- ✓ اصطلاح گروه تخصصی به معنای گروهی مشخص برای پژوهش در باره موضوعات مورد نیاز جامعه بر مبنای قرآن و روایات و طراحی عملیات پیرامون آن موضوعات در جامعه است.
- ✓ منظور از گروه عملیاتی، گروهی مشخص برای عملیات در عرصه‌ها مختلف برای مسائل مورد نیاز کشور بر اساس آموزه‌های قرآنی و روایی است.
- ✓ منظور از عملیات انجام کار گروهی در عرصه‌ای مشخص برای اقامه ارزش‌های دینی در قالب پاسخگویی مسائل مورد نیاز کشور بر اساس آموزه‌های قرآنی و روایی است.

محتوای دوره

- دوره اصلی مدرسه با چهار سطح از مرحله مقدماتی تدبر تا پیاده‌سازی آن، در ده سال به صورت پیوسته با میانگین ده ساعت مطالعه در هفته حدود ۶۰۰۰ ساعت و به صورت ناپیوسته تا پانزده است.
- دوره اصلی تدبر خواندن کتاب‌های روشی است و کتاب‌ها به عنوان مطالعه جانبی ارائه شده است.
- سطوح آموزشی مدرسه تدبر به شرح زیر است:
 - دوره تسبیح: این دوره به آموزش کتاب مقدمات تدبر تا قرآن به قرآن پرداخته و به عنوان سطح عمومی تدبر شناخته شده است. در این دوره انتظار می‌رود نگاه کلی به قرآن در فرد ایجاد شده باشد.
 - دوره حمد: این دوره که تا کتاب تدبر روایی است و به عنوان سطح نیمه تخصصی تدبر محسوب می‌شود و در صدد است تا فرد مقدمات لازم برای رجوع محققانه به قرآن را به دست آورد.
 - دوره تهلل: در این دوره که تا کتاب تفصیل استمرار دارد به عنوان دوره تخصصی تدبر محسوب می‌شود. انتظار می‌رود فرد بعد از این دوره توان تحقیق در باره موضوعات قرآن و مسائل زندگی مبتنی بر قرآن را حاصل کرده باشد.
 - دوره تکبیر: در این دوره ضمن برطرف کردن خلأ تدبری مباحث تدبر در دعا آغاز شده و فرد باید مشغول عملیات شود. عملیات به معنای اقامه بیرقی از بیرق‌های دین و دینداری در جامعه است.
- زمانبندی و توان‌های مورد انتظار در هر دوره در ادامه به صورت جدول بیان شده است.
- افراد شرکت کننده بهتر است سیر تدبر را به صورت کامل سپری کنند. در عین حال می‌توانند سیر تدبر خود را در هر سطح به اتمام رسانند.
- افراد شرکت کننده باید به مقررات کلاس‌ها، محتوای دوره‌ها، شیوه‌های اجرا و انتظارات خواسته شده آگاه و راغب باشند.
- کتاب‌های روشی پایه همه گرایش‌ها و تخصص‌های مدرسه است و افراد شرکت کننده متناسب با فراغتشان زکات علم خود را به صورت انتشار آن به شکل‌های مختلف پرداخت کنند. این زکات را می‌توان متناسب با سطح افراد به شکل زیر تعیین کرد:

- خروجی سطح عمومی: آموزش قرآن در مساجد و بیوت نورانی، اجرای همایش‌های سوره، فعالیت‌های بلیغی و ترویجی قرآنی
- خروجی سطح نیمه تخصصی: خروجی‌های سطح عمومی، آموزش قرآن برای سطح عمومی، ارائه پژوهش‌های موضوعی
- خروجی سطح تخصصی: خروجی سطح نیمه تخصصی، آموزش قرآن در محیط‌های تخصصی، ارائه پژوهش
- خروجی سطح عملیات: خروجی سطح تخصصی، تأسیس مدرسه قرآنی،
- علاوه بر دوره اصلی هر قرآن‌پژوه می‌تواند در مدرسه‌های تخصصی برای عملیات‌هایی که متناسب با رشته تحصیلی یا علاقمندی خود شرکت کند. برنامه کلاس‌ها مطالعات این رشته‌ها در امتداد مطالعه دوره اصلی امکان‌پذیر است و برای آن برنامه‌های مجزا متناسب با میزان بهره‌مندی از تخصص افراد، تدوین شده و ساعت مربوط به هر گرایشی به صورت مجزا محاسبه شده است.

نکات اجرایی دوره‌های تدبیر در قرآن

- ✓ دوره‌های تدبیر می‌تواند توسط مدرسه‌های تخصصی ارائه شود به این شرط که نحوه تدریس توسط مدرسه تدبیر شاخص‌گذاری و تنظیم شود. در این صورت مدرسه‌های تخصصی ورودی عزیزان قرآن‌پژوه و نیز حمایت‌کنندگان آنها خواهند بود.
- ✓ خواندن کتاب‌های روشی به صورت‌های مختلف، کلاس حضوری، مجازی، مباحثه و ... امکان‌پذیر است ولی باید افراد در این مسیر رها نباشند و افراد با تجربه راهنمای آنها باشند.
- ✓ برگزاری این دوره‌ها منافاتی با تشکیل سایر دوره‌های تدبیر یا کلاس‌های دیگر در مدرسه دانشجویی قرآن و عترت ندارد.
- ✓ هم‌زمان این دوره‌ها می‌تواند دوره‌های تدبیر موضوعی و تخصص توسط مدرسه‌های تخصصی اجرا شود و افراد به صورت هم‌زمان در هر دو دوره شرکت کنند.

تعهدات مجری دوره

- ✓ مدیر دوره باید خود تا سطح تهلیل خوانده باشد.
- ✓ ارائه دوره می‌تواند در یک روز متمرکز یا چند روز در هفته باشد.
- ✓ افراد دوره باید انتخاب شوند و از ورود افرادی که هنوز تصمیم قطعی خود را برای تمام دوره نگرفته‌اند خودداری شود.
- ✓ مکان برگزاری دوره به عهده مجری دوره است و به دلیل طولانی بودن زمان آن نمی‌تواند به صورت ثابت در محل‌های مدرسه دانشجویی مستقر شود.
- ✓ وجود ارزیابی در هر درس ضروری است و باید از ادامه آموزش کسانی که شرایط را احراز نکرده‌اند خودداری شود.
- ✓ رسیدن به مقاصد دوره از مسیر تحقق مقاصد هر درس می‌گذرد. لذا جدیت در تمام مراحل دوره امری ضروری است.
- ✓ شرکت در کلاس و استفاده از مطالب با برانگیختن انگیزه‌های درونی صورت می‌گیرد و مهم تحقق مقاصد آموزشی است و نباید به ابزارهای رایج افراد را در روند آموزش مجبور کرد.

- ✓ به دلیل طولانی بودن دوره‌ها لازم است افراد مدتی را به صورت آزمایشی در برخی کلاس‌ها حضور داشته باشند.
 - ✓ شرایط دوره و اهداف و الزامات آن باید به قرآن پژوه به صورت کاملاً شفاف بیان شود.
 - ✓ مجری آموزش باید از روند آموزشی افراد با خبر باشد و از آنها ارزیابی داشته باشد و آنها را در این مسیر راهنمایی کند.
 - ✓ مجری آموزش باید عوامل ترغیب قرآن پژوه به شرکت و استمرار دوره‌ها را فراهم سازد.
- تعهدات شرکت‌کنندگان در دوره:
- ✓ همه افراد شرکت‌کننده لازم است در ساختار مجازی مدرسه دانشجویی ثبت نام کنند، زیرا برای افراد پرونده آموزشی تشکیل خواهد شد.
 - ✓ لازم است به صورت هفتگی متعهد شرکت در کلاس و انجام تمرین‌ها و تشکیل مباحثه‌ها باشند و در صورتی که بنا به دلایل ضروری در هفته‌ای آن تعهد انجام نشد در هفته به صورت ویژه جبران شود.
 - ✓ رسیدن به مقاصد دوره از مسیر تحقق مقاصد هر درس می‌گذرد. لذا جدیت در تمام مراحل دوره امری ضروری است.
 - ✓ در صورتی که فرد نیازمند به تشخیص برای حضور در کل دوره را دارد می‌تواند به صورت آزمایشی با هماهنگی در برخی از کلاس‌ها شرکت کند.
 - ✓ قرآن پژوه می‌تواند برای هر دوره به صورت مجزا متعهد شود و لازم نیست همه افراد در دوره ده ساله منسجم شرکت داشته باشند ولی لازم است افرادی که دوره را به صورت پیوسته شرکت می‌کنند از دیگران متمایز باشند.
 - ✓ هر قرآن پژوه باید خود ارزیابی داشته باشد و مجری آموزش باید شیوه خودارزیابی را به ایشان آموزش دهد.
 - ✓ قرآن پژوه باید در انتهای هر درس به توان پیش‌بینی شده در آن درس به صورت نسبی رسیده و آن توان را در خود شهود و نیز تصدیق کند.

دوره آموزشی پیوسته تدبر در قرآن
مدرسه دانشجویی قرآن و عترت دانشگاه تهران
با هدف تربیت رجوع کنندگان به قرآن با نام دوره «اوابین»

معرفی پیوستگی دوره: طول دوره ۱۰ سال / ۱۱۱ ماه / ۴۴۱ هفته / در هر هفته حداقل ۸ ساعت درس و مباحثه و ۲ تا ۴ ساعت مطالعه

انگیزه شرکت در دوره: قرآن کلام خداست و کسی که مشتاق لقاء خداوند است نمی تواند نسبت به کلام او بی تفاوت باشد.

نام درس	مدت اجرا به هفته	کتاب همراه	توان به دست آمده	نحوه ارزیابی
مقدمات تدبر	۱۲+۲	ساختار وجودی انسان	عزم برای رجوع به قرآن و تدبر در آن به همراه تصمیم برای فراهم ساختن مقدمات آن	داشتن برنامه منظم برای قرآن خواندن به شیوه تدبر
تدبر به شیوه تفکر	۱۶+۳	برنامه ریزی و نظم	ایجاد فهم گزاره ای - نوشتن گزاره های درست از آیات	استخراج گزاره های منطقی از آیات یک سوره
تدبر کلمه ای	۱۶+۳	رشد ۱ و رشد ۲ یا طیب گزینی و خیرگزینی	عمق یافتن در کلمات قرآن - فهم انواع تعریف و معرفی کلمات - فهم سوره از مسیر فهم کلمات	کشف ارتباط کلمات یکی سوره
تدبر سوره ای	۱۴+۲	رشد ۳ و رشد ۴ یا حسن گزینی	قدرت یکپارچه دیدن سوره - فهم ارتباط بین آیات یک سوره - فهم نظام موضوعات سوره	استخراج نظام موضوعات سوره
تدبر قرآن به قرآن	۱۴+۲	بلوغ با هم بودن	یکپارچه دیدن قرآن - قدرت کشف ارتباط بین سوره ها با هم - شناخت	کشف ارتباط یک سوره و یک موضوع در کل قرآن

دوره تسبیح
۸۴ هفته ۲۱ ماه

					انواع ارتباط بین کلمات، موضوعات، سوره‌ها در قرآن - فهم رابطه بین موضوعات در قرآن
	تدبر مکی	۲۵+۳	ساختار هستی فرآیندشناسی حکمت صالح‌سازی اعمال	توان بررسی موضوعات مشترک در بین دسته سوره‌ها و فهم منظومه‌ای آن موضوعات	بررسی موضوع مشترک در دو تا چند سوره
	تدبر مدنی	۱۲+۳	ساختار وجودی جامعه تدبر در ساحت جامعه	کشف رابطه توحید تبیین شده در سوره با سایر موضوعات سوره و شناخت آسیب‌های اجتماعی مانع جریان‌سازی توحیدی	شناسایی آسیب‌های اجتماعی مانع جریان‌سازی توحید در یک سوره و به دست آوردن راه‌های برخورد با آنها
	تدبر ادبی 1	۱۲+۳	تدبر در کلام	قدرت تحلیل قالب‌های ادبی سوره در راستای غرض آن سوره	به دست آوردن گزاره‌های حقیقی برای اساس قالب‌های ادبی یک سوره در راستای غرض آن سوره
	تدبر ادبی 2	۱۲+۳	تدبر در کلمه	قدرت تحلیل اجزای کلام در سوره و فهم پیوستگی اجزای کلام در راستای غرض آن سوره	به دست آوردن گزاره‌های حقیقی بر اساس اجزای کلام در سوره
	تدبر روایی	۱۲+۳	تدبر در اسماء	قدرت روایت و دعایابی برای سوره‌ها و قدرت سوره‌یابی برای دعاها و روایت‌ها	به دست آوردن سوره‌ای به همراه کشف حقایق آن برای دعا یا روایتی و به دست

دوره حمد
۸۸ هفته ۲۲ ماه

آوردن روایت‌ها و دعاهایی برای سوره‌ای					
برنامه‌ریزی و اجرای دقیق برای انس و تدبر و تدوین حقایق یک سوره	بررسی ابعاد یک سوره قدرت تفکر عمیق و ممتد درک انس با یک سوره	اصلاح رویکرد رجوع به قرآن ساختار وجودی انسان از منظر ذکر ساختار وجودی انسان از منظر عقل زیرکی در میدان انتخاب	۳۰	تهلیل	دوره تهلیل ۸۰ هفته ۲۰ ماه
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید ادبی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه درک عمیق ادبیات آن	تحلیل کلام در ساختار انسان	۱۲+۲	تدبر ادبی 3	
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید برهانی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه ارتقای دقت در فهم، تعمیم فهم و ارتقای فهم یک سوره	تدبر در کتاب	۱۲+۲	شیوه به دست آوردن گزاره‌های یقینی	
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید پژوهشی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه کشف نظام پاسخگویی سوره‌ها	تدبر در آیات	۸+۲	رجوع به کتاب برای پاسخگویی به مسائل زندگی	
اصلاح و ارتقای گزاره‌های سوره تهلیل با عمیق‌تر شدن دید تفصیلی	ایجاد تحول در نگاه به سوره‌ها به واسطه درک نظام تفصیل در سوره	فلق طلوع اثر	۸+۲	تفصیل	

دوره تکبیر - اصول پیاده سازی - ۵۲ هفته	عمل	۸	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	توجه به جنبه های عملی سوره ها و راهبردی خواندن سوره ها	عمل تفصیلی و دقیق بر اساس سوره
	عملیات	۱۶+۴	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	فهم مختصات سوره به منظور عملیاتی کردن آن	انجام عملیات بر اساس یک سوره ترجیحا به صورت جمعی
	عرصه سازی	۸	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	توجه به مفهوم عرصه و توان عرصه سازی بر اساس سوره های قرآن	آمادگی برای عرصه سازی در امور محوله به شکل طرح و ایده
	نظام سازی	۸	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	توجه به مفهوم نظام و توان نظام سازی بر اساس سوره های قرآن	آمادگی برای نظام سازی در امور محوله به شکل طرح و ایده
تکبیر ۱ ۱۳ هفته	تدبر در قرآن صاعد	۵	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	فهم رابطه دعا و قرآن و نقش دعا در عملیات های اقامه سوره ها	برنامه ریزی برای ورود آگاهانه دعا در عملیات ها
	تدبر در ساختار دعا	۵+۳	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	متمایز دیدن دعاها و فهم مرتبه دعا متناسب با نیازهای خود	انتخاب دعا های مورد نیاز برای عملیات های جاری
تکبیر ۲ ۵۴ هفته	تدبر در دعا با محوریت توحید	۱۲+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	توان دریافت حقایق توحیدی از دعاها و تقویت توکل و ایمان به خدا و توان جلب نصرت او در عملیات به واسطه دعا های توحیدی	برنامه ریزی برای تقویت توحید به صورت پیوسته کمک از دعا برای عملیات

	تسبیح در نظام سازی توحید	۸+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	به دست آوردن راهکاری تقویت طهارت و علم برای ایجاد حرکت های پرشتاب در عملیات های جاری	قوت یافتن توان برای عملیات و باز کردن گره های عملیات توسط دعای تسبیحی
	حمد در نظام سازی توحید	۸+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	به دست آوردن راهکاری محسن شدن برای پر برکت شدن و پر جلوه حسن شدن در عملیات های جاری	بیشتر شدن جلوه حسن برنامه های عملیات
	تهلیل در نظام سازی توحید	۸+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	به دست آوردن راهکاری تقویت ایمان و اخلاص برای داشتن حرکت های عملیات های مقبول درگاه خداوند	کمک از دعا برای ارتقای اخلاص در عملیات و ایجاد مشارکت بیشتر در همه ابعاد
	تکبیر در نظام سازی توحید	۸+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	به دست آوردن راهکاری تقویت ارتقای بهره و توان عملیات های جاری	ارتقای اهداف و برنامه های عملیات و کمک از دعای خاصی برای ارتقای عملیات
	تدبر در دعا با محوریت خودشناسی	۱۲+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	شناخت نقاط ضعف فردی و اجتماعی خود در عملیات ها و برطرف کردن سریع و فوری آنها	یافتن نقاط ضعف عملیات و برطرف کردن آن
تکبیر ۲ ۴۴ هفته	استعاذه در نظام سازی خودشناسی	۸+۲	کتاب های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یادگیری تدبیر و دوری و فرار از موقعیت های خطر و آموزش ارتقای امنیت عملیات از جوانب مختلف	پاک سازی عملیات از نواقص

	استغفار نظام‌سازی خودشناسی	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یادگیری تدبیر برای مواجه شدن با مشکلات و آسیب‌ها بدون به مشکل افتادن و آسیب دیدن	پدید آمدن امدادهای غیبی، نصرت‌ها و کمک‌های جدید برای گسترش عملیات
	سؤال در نظام‌سازی خودشناسی	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یادگیری تدبیر برای مسلح کردن خود برای ارتقای استقامت و شدت و نفوذ برای انجام، اتمام و تکمیل عملیات	یافتن توان‌های تفصیلی به وجود آمده به وسیله عملیات برای خود و دیگران و ارتقای ارتباط با دیگران در اتمام عملیات
تکبیر ۴ هفته ۳۴	تدبر در دعا با محريت ولايت	۱۲+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	اتصال به منبع پر فیض ولایت و بهره‌گیری از توان رسول و امام در عملیات	پیش‌بینی عملیات‌های زنجیره‌ای و به نتیجه رسیدن توسل در پیشرفت خاص عملیات
	صلوات نظام‌سازی ولایت	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یافتن راهکارهای بهره‌مندی از عنایت و فیض رسول و امام به صورت خاص و پر روزی کردن عملیات برای خود و دیگران و به بقا رساندن نتایج آن	خالص‌سازی عملیات برای امام و ارتباط قلبی با امام در باره عملیات
	سلام در نظام‌سازی ولایت	۸+۲	کتاب‌های تخصصی در باره عملیات انتخابی	یافتن راهکارهایی برای ارتقای ظرفیت خود برای استمرار عملیات و آغاز عملیات‌های دیگر و بالا بردن سلامت خود و عملیات	به ثبت رساندن کمال‌های عملیات و ایجاد شبکه برای گسترش آن با وصیت به افراد مستعد